

Potřebujeme,
aby učení
dávalo smysl
všem aneb

jak inkluze a integrace fungují ve školách

Začít spolu

Mgr. Anna Babanová | Mgr. Mirka Škardová

Vzdělávací program Začít spolu®

- Otevřený didaktický systém nabízí program kvalitního a uceleného vzdělávání dětí předškolního a mladšího školního věku založený na konstruktivistické pedagogice.
- V ČR funguje již od roku 1994 a realizuje se ve více než 150 mateřských a 80 základních školách.
- Program je rozšířen do více než 30 zemí světa a je zaštitěn mezinárodní organizací International Step by Step Association (ISSA).
- V ČR za metodický rozvoj a implementaci programu zodpovídá Step by Step, o.p.s.

Kdy a proč vznikl program Začít spolu, jaké jsou jeho hlavní principy a proč ho považujeme za přirozeně inkluzivní? Ukážeme zblízka, jak vypadá den ve třídě mateřské školy a prvního stupně základní školy, které jej aplikují. Nabídneme čtyři úhly pohledu na tento program od čtyř jeho klíčových aktérů: dětí, vyučujících, asistentů a rodičů. Na závěr přiblížíme současnou činnost organizace Step by Step Česká republika, která program u nás zaštiťuje již déle než čtvrt století.

Principy a filozofie vzdělávacího programu Začít spolu (ZaS)

Cílem vzdělávání je pro nás **smysluplné učení a samostatné myšlení dětí**. Proces učení je stejně důležitý jako jeho výsledek, proto poskytujeme dítěti rozmanité zdroje a metody učení a připravujeme podnětné prostředí.

Orientujeme se na dítě. Nabízíme dětem vzdělávání odpovídající jejich potřebám, schopnostem a zájmům. Podporujeme jejich individuální rozvoj i vzájemnou spolupráci. Komunikujeme s dětmi rovnocenně a otevřeně, důležitá je pozitivní atmosféra a radost z učení.

Nabízíme **společné vzdělávání pro všechny děti bez ohledu na sociální či etnický původ** a úroveň jejich schopností. Respektujeme jedinečnost každého dítěte, zohledňujeme specifické poruchy učení a další vývojové poruchy dětí, ale i potřeby nadprůměrně nadaných. Jsme od začátku své existence inkluzivní.

Největší váhu v hodnocení dítěte přikládáme jeho sebehodnocení. Učíme děti plánovat, řídit vlastní práci a přebírat za její výsledky zodpovědnost.

Rodiče jsou vítanými partnery školy, kteří se aktivně podílejí na jejím chodu. Škola nabízí rodinám a celé okolní komunitě rozmanité formy spolupráce – rodiče jsou vítáni ve výuce, ve spolupráci s vyučující/mi spolurozhodují o postupech vhodných k podpoře učení a rozvoje jejich dítěte.

Pečujeme o osobní růst a profesní rozvoj našich učitelek a učitelů. Pracujeme podle mezinárodních standardů pedagogické práce.

Jak začíná den v naší třídě

V **mateřských školách** při vstupu do třídy **čeká děti a jejich rodiče** obvykle **ranní úkol**, který bývá zaměřený na různá témata. Někdy se úkoly vztahují k tomu, co děti v daném dni čeká, jindy jsou zaměřeny na spolupráci dítěte s rodičem či pomáhají procvičit různé dovednosti: grafomotoriku, počítání, barvy...

V **základních školách** na žáky ve třídách obvykle **čeká ranní dopis** nebo zpráva, která děti informuje o tom, co je daný den čeká, někdy je motivuje k dalším činnostem, jindy jim poskytuje náměty k přemýšlení či slouží k procvičení probíraného učiva.

Ranní kruh umožňuje udržování určitých **třídních rituálů** (např. vzájemné pozdravení, seznámení s programem na daný den, sdílení zážitků, oslavy či hraní her).

Ranní kruh poskytuje prostor pro podporu tematicky zaměřené výuky.

Učitel může snadno zjistit, co všechno už děti o daném tématu vědí a co by se ještě chtěly dozvědět. Děti samy mohou navrhnout témata, která je zajímají, a společně s vyučujícím plánovat činnosti do center aktivit. Žáci se zde **učí naslouchat jeden druhému**, dodržovat společně domluvená pravidla a vyjadřovat své pocity a názory.

Na základních školách po ranním kruhu obvykle následuje **společná práce**. Jedná se o učební aktivity se společným zadáním. Děti pracují samostatně nebo kooperativně ve dvojicích či malých skupinkách. Nejčastěji se v této části dne probírá učivo z českého jazyka a matematiky.

Centra aktivit

Jednou ze základních forem práce v programu Začít spolu je **integrovaná tematická výuka** v tzv. centrech aktivit. Činnosti v centrech se vztahují k tématu, na kterém děti v daném období pracují. Jsou připravené tak, aby **děti vedly ke spolupráci a vzájemnému učení**, nabízely možnost volit úkoly různé náročnosti a aby respektovaly individuální styly učení a potřeby dětí.

V jednu chvíli ve třídě pracují děti na různých činnostech v různých centrech.

Centrum aktivity si děti vybírají podle předem daných pravidel. Aktivní metody učení vyučujícím umožňují pozorovat děti při práci, průběžně jim poskytovat zpětnou vazbu, pomáhat tam, kde narazí na problém. **Výstupy z center** děti shromažďují v **portfoliích**, což jim dává možnost zpětně hodnotit své učení a prezentovat výstupy, např. při pravidelném setkávání dítě–rodič–učitel.

Nejčastější centra aktivit v MŠ:

- Ateliér
- Knihy a písmena
- Domácnost
- Pokusy a objevy
- Voda a písek
- Dílna
- Kostky
- Drobné a manipulační hry
- Dramatické hry/divadlo
- Hudba

Nejčastější centra aktivit v základních školách ve třídě ZŠ:

- Matematika
- Pokusy a objevy
- Čtení
- Psaní
- Ateliér

Hodnoticí kruh

Na závěr dne se všichni opět sejdou v kruhu. Děti představují výsledky své práce, hodnotí, co a jak se jim dařilo, nedařilo a proč, vyměňují si zkušenosti, dávají doporučení dalším skupinám, které budou v tom kterém centru aktivit pracovat. Učí se ohodnotit svou práci a také ocenit druhé.

Samozřejmostí je **propojení vzdělávacího tématu s reálným životem mimo školu**. Děti ve spolupráci s vyučujícími plánují a realizují exkurze, výpravy, besedy, pobyty v přírodě, návštěvy zajímavých lokalit a institucí.

Pravidla pro práci i společné soužití **vytvářejí děti samy** většinou na začátku školního roku, v případě potřeby jsou také dětmi upravována. Dohodnutá pravidla vedou k samostatnosti a zodpovědnosti každého z dětí za své vlastní učení.

Jak, kdy a proč to všechno začalo?

Vzdělávací program Začít spolu® (v mezinárodním označení Step by Step) je v **České republice** realizován **od roku 1994**. Program ZaS byl **od počátku inkluzivní**. Už samotný název klade důraz na spolupráci s rodinami a dětmi a symbolizuje také možnost společného vzdělávání všech

děti bez rozdílů, bez ohledu na jejich etnickou a náboženskou příslušnost a úroveň jejich schopností.

V roce 1994 byly však myšlenky aktivní spolupráce s rodinami dětí, které vzděláváme, i začleňování dětí se SPU do hlavního proudu vzdělávání ještě v plenkách a spíše ojedinělé. Přesto se tyto principy, které byly stěžejní při zavádění programu Začít spolu do českých škol, podařilo vyučujícím postupně zavést do každodenní práce.

Základní idea vzniku programu Začít spolu spočívala ve snaze udělat něco pro **obnovu demokracie v posttotalitních zemích východního bloku** a podpořit v těchto zemích rozvoj občanské společnosti fungující na základě demokratických principů. U zrodu stál známý americký filantrop maďarského původu George Soros, který mimo jiné podporoval například také Chartu 77 a který chápal, jak důležité je, aby děti od útlého věku zažívaly výchovu a vzdělávání založené na demokratických principech.

„Pokud nejmenší děti prožijí demokratický proces vzdělávání, je šance, že obnovíme myslící, samostatnou generaci, která bude odolnější vůči různým manipulacím, vymývání mozků a podobně.“

Proto oslovil **tým odborníků a odbornic** z oblastí vzdělávání, aby **společně vytvořili program pro primární vzdělávání**, a prostřednictvím své nadace poskytli i značnou část finančních prostředků na realizaci těchto myšlenek a principů ve školách bývalého východního bloku.

Školy získaly jak finanční zdroje na vybavení tříd, tak především vyučující, včetně vedení škol, procházeli pravidelným a systematickým (prakticky zaměřeným) vzděláváním, které jim umožňovalo aplikovat získané dovednosti a zkušenosti do vlastní praxe při zavádění a rozvoji programu ZaS.

V „první vlně“ **začala spolupráce s deseti mateřskými školami** napříč celou Českou republikou, v dalším roce přistoupili další zájemci z řad učitelů a ředitelů MŠ, které oslovily myšlenky tohoto programu. Zároveň v této době vznikla potřeba návaznosti vzdělávacího programu Začít spolu na základní školy, aby děti, které navštěvovaly MŠ aplikující tento program, mohly plynule navázat a přejít do školy se stejným programem, a pokračovat tak ve stejném duchu. Tuto potřebu iniciovali především rodiče dětí, kteří měli pozitivní zkušenost se vzdělávacím programem Začít spolu a kteří si ověřili, že tento způsob práce má

smysl a jsou vidět i reálné pokroky dětí. Do programu Začít spolu se v září 1996 zapojilo dalších osm mateřských a nově i devět základních škol.

Principy vzdělávání Začít spolu

Na pojetí inkluzivního vzdělávání v ZaS však můžeme nahlédnout ještě mnohem šířeji. Vychází z přesvědčení, že **každé dítě je jedinečná osobnost** disponující vnitřním vývojovým potenciálem, který je nutné podpořit takovým přístupem, učebními strategiemi a metodami, jež budou dítěti nejlépe vyhovovat, rozvíjet ho jako celistvou osobnost a motivovat k dalšímu přirozenému učení.

To, aby byla **vzdělávací nabídka** ve školách **dostatečně široká**, aby si každé dítě bez výjimky mohlo volit svou cestu, jak bude při učení postupovat, zda bude pracovat samostatně či s dopomocí/podporou na úkolech, které pro něj budou výzvou a motivací a budou zohledňovat jeho zájmy, styly učení, schopnosti a vzdělávací potřeby, je další z principů programu ZaS.

V plánování se učitel/ka nezaměřuje jen na děti se SPU či děti nadané, ale vytváří individuální vzdělávací příležitosti pro každé dítě (např. diferenciací úkolů, možností volby...) tak, aby se mohlo rozvíjet v maximální možné míře svého potenciálu.

Není to tedy program jen pro někoho, nesoustředí se na elity, ale snaží se být přístupný všem dětem, které to potřebují, bez ohledu na to, z jakého sociokulturního prostředí přicházejí.

Začít spolu z pohledu dětí

Paní učitelka **Jana Sadilová ze ZŠ Horáčkova v Praze 4**, která v **programu Začít spolu učí od roku 2000**, převzala novou třídu žáků na začátku čtvrtého roku jejich školní docházky. Děti nikdy předtím v programu Začít spolu nepracovaly.

Jana Sadilová popisuje první tři roky života této třídy jako dobrou vědomostní přípravu, ale na druhou stranu poukazuje na tehdejší sociální vazby, kdy se objevovaly pochroumané vztahy, nebo třeba fakt, že se holky a kluci v té době neměli moc v lásce. Oslovovali se navzájem příjmeními, nic si nechtěli půjčovat.

Za svůj úkol v nové třídě si stanovila, že kromě zavedení programu Začít spolu do běžné každodenní výuky se po-

kusí o **obnovení vazeb, podporu spolupráce a kamarádství mezi dětmi**. Respektive věřila, že díky tomu, co program Začít spolu nabízí, se jí tyto cíle brzy podaří naplnit. A skutečně, po čase začala chodit do školy s chutí nejen ona sama, ale i všechny děti v její třídě.

Sama k tomu říká: „Uvedu vám konkrétní příklad, **jak se klima ve třídě postupně proměňovalo**. Ondra ve třídě první půlrok vůbec nespolečně pracoval, nechtěl být v centrech aktivit. Sedět chtěl vždycky jen sám někde v rohu. Měl diagnostikované ADHD a byl z dřívějška zvyklý nosit domů poznámky za rušivé chování. Po půlroce, kdy se stranil ostatních dětí a vůbec se neúčastnil aktivit v centrech, za mnou jednoho dne přišel a zeptal se, zda si může přisednout k jedné skupince a začít pracovat se spolužáky. To jsem vnímala jako obrovský pokrok. A čím to bylo?

Já připravuji činnosti do jednotlivých center vždy tak, aby v nich bylo zohledněno, že jsou děti nadané v různých oblastech, přičemž vycházím z **Gardnerovy teorie multičetné inteligence**. Mým cílem je připravovat aktivity tak, aby mělo každé dítě šanci zažít úspěch. U Jakuba se projevila výrazná estetická inteligence. Díky tomu, že zažil ocenění své práce spolužáky, se emočně posunul a postupně začal do školy chodit rád.

To, co vnímám jako jednu z nejcennějších věcí, které program ZaS dětem přináší, je **možnost vrstevnického učení**, posílená komunikace mezi dětmi díky práci v centrech a bohaté příležitosti k vzájemnému oceňování a trénování popisné zpětné vazby.“

Názory dětí na proměnu, která nastala poté, co začaly společně s paní učitelkou Sadilovou pracovat v programu ZaS:

1. Jak se cítíte ve škole?

- Cítím se dobře. Dokážeme už být dohromady. Kluci i holky.
- Škola mě začala bavit, všichni tady spolu vycházíme mnohem lépe.
- Cítím se ve škole hrozně dobře. Minulý rok jsem raději chtěla být často nemocná, teď se ale těším do školy každý den.
- Loni některé děti ubližovaly Evě a paní učitelce, co nás měla předtím, to bylo jedno, teď se to řeší a je to lepší.
- Dřív kluci dostávali pořád poznámky a holky vůbec.

2. Co vám pomáhá v učení?

- Centra aktivit, třeba čtení nebo počítání.
- Baví nás to, pomáháme si navzájem, pracujeme ve skupinkách po šesti.
- V centrech se mi pracuje dobře, protože když něčemu nerozumím, tak mi to ostatní vysvětlí. Když píšeme něco sami, tak si to pak společně zkontrolujeme a já zjistím, kde mám chybu. Ostatní mi to vysvětlí a já už v tom chybu neudělám.

Začít spolu z pohledu vyučujících

Vladka Sučková pracuje v programu ZaS od roku 1996, pořád na stejné **základní škole – Tyršova ZŠ a MŠ Plzeň** (jedna z prvních škol aplikujících program ZaS v České republice). Uvádí: „Když jsme dostali informaci, že se v České republice chystá **novela zákona o inkluzi**, byli jsme v naší škole všichni nadšení z toho, že to, co jsme vždy v ZaS cítili jako důležité, se po tolika letech začíná šířit i do běžných škol. Předpokládali jsme, že to nebude pro naši školu žádná velká změna. Těšili jsme se z toho, že bude konečně oceněna odbornost učitelů, že je podpoří nejen stát, ale i rodičovská veřejnost, ale **ve výsledku nás nemile překvapila administrativa**, která je velmi **zatěžující pro nás i pro rodiče**.“

Jakékoli setkání s dítětem, dříve s SPU, dnes s podpůrnými opatřeními, je pro nás výzvou na sobě pracovat. Vždy když jsme přijali takové dítě, snažili jsme se co nejrychleji vytvořit pro něj podmínky, aby se v naší škole mohlo

volně pohybovat, aby mu tady bylo dobře. Vedení zajistilo několikahodinový seminář, celý sbor se seznámil s tím, co dané dítě potřebuje, všichni jsme se v tomto ohledu chtěli dál vzdělat, hledali jsme kontakty, pracoviště, která nás podpoří, komunikovali jsme s rodiči, chtěli jsme být jako škola jednotní.

Zároveň zjišťujeme, že neustále potřebujeme rozšiřovat naše vnitřní poradenské zařízení. Máme **klinickou logopedku** z řad rodičů, **speciálního pedagoga** také z řad rodičů a tři vyučující mají kromě učitelství prvního stupně znalosti také z oboru speciální pedagogiky.

Už před inkluzí jsme měli mnoho let zkušeností s asistencí v hodinách a považujeme roli asistenta za nenahraditelnou.

Domníváme se, že **na této pozici** by měli být skuteční **odborníci s vystudovaným oborem speciální pedagogika**, lidé, kteří jsou nejen odborně připraveni, ale také skutečně schopni vycítit, kdy dítě jejich podporu potřebuje, a kdy ne. Jejich roli jsme vždy chápali odlišně od role osobního asistenta.

Když naši školu někdo navštíví, zjistí, že v každé třídě máme asistenta, ale nepozná, ke kterému dítěti patří, tak dobře máme děti v naší škole integrované. Musím říct, že si **asistenty pedagoga vybíráme velice pečlivě**, třeba i z deseti kandidátů, velká část z nich má vysokoškolské vzdělání a více než polovina z nich je z řad rodičů. Díky tomu, že považujeme za důležité navázat dobrou komunikaci s rodiči ještě před tím, než k nám jejich děti nastoupí, máme je na své straně, a to nejen v té rodičovské roli, ale třeba právě v roli asistentů.“

Pohled budoucích vyučujících

Jana Kargerová je vysokoškolská pedagožka působící na **Katedře primární pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy**. Pravidelně se svými studenty a studentkami navštěvuje mimo jiné školy a školky uplatňující program Začít spolu. Čeho si studující, kteří **chodí na náslechy do různých typů škol**, všímají ve třídách, ve kterých se vyučuje v tomto programu?

„**Ve třídě** mi byl nesmírně sympatický fakt, že žáci velice dobře spolupracují, jsou zvyklí si vzájemně naslouchat, pomáhat si a hlavně respektovat jeden druhého. Zároveň měli velký prostor pro vlastní volbu a výběr. Ke konci týdne museli samozřejmě všichni udělat všechno, ale bylo čistě a pouze na nich, zda začnou matematikou a výtvarnou výchovu si nechají až na pátek. Koncem každého dne sdíleli své poznatky a zážitky s ostatními. Nejednou zazněla rada pro další, kteří budou v následujících dnech pracovat v daném centru, jakou cestou se vydat či kde se nacházelo úskalí snažení, aby měli ostatní lehčí práci. V rámci každého centra mohli žáci pracovat samostatně či společně. Ve třídě byl pracovní šum, ale děti se vzájemně nerušily. Třídy byly vyzdobeny didaktickými pomůckami, které žáci sami vyráběli, což považuji za velmi prospěšné, protože do pomůcky investovali vlastní energii a při její tvorbě se toho mohli spoustu naučit,“ líčí Karolina, studentka 3. ročníku primární pedagogiky.

Začít spolu z pohledu rodičů

Markéta Rysová říká: „Školy s programem ZaS jsou často vyhledávány rodiči, kteří cítí, že jejich děti takové prostředí potřebují. Já jsem si tuhle školu vybrala záměrně proto, že u mého staršího syna byl **diagnostikován Aspergerův syndrom** a my měli **velké potíže na jeho předchozí škole**.

V polovině třetí třídy se nám naskytla příležitost dostat se na tuto školu a všechno se změnilo. Volba, kam půjde mladší syn, byla od začátku jasná. Jako rodiče máme spoustu možností, jak se zapojit do života školy. Jsou aktivity, konzultace, možnost pomáhat v centrech aktivit, účastnit se všech školních i mimoškolních akcí, třeba přes zimu běží výcvik bruslení...

Naše učitelky oceňuji tak, že to ani nejde vyslovit. Obdivujeme je, jak dokážou všechno promyslet, aby to do sebe zapadalo, provázat jednotlivá centra. Všechno to vyžaduje obrovskou trpělivost, nápady, fantazii a tvořivost.“

„Když náš syn před devíti lety nastupoval do školy s programem Začít spolu, proslýchalo se, že je škola něčím zvláštní. Pro nás tyhle možnosti jako **slovní hodnocení** nebo **aktivní komunikace s vyučujícími** byly tenkrát nesmírně lákavé. Mnoho rodičů, kteří tu mají děti, je sem dává cíleně. Myslím, že je tady opravdu málo dětí tzv. nedopatřením, například jen kvůli spádovosti. Pro nás rodiče je to prestiž a vzácnost, že tu své děti můžeme mít. Takže se tím pádem škole snažíme vyjít vstříc, jak kdo může.

Na učitelkách svých dětí si cením, jací jsou to lidé.

Ony se ve chvíli, kdy naše děti vstoupily do první třídy, staly jejich třetími rodiči, což je strašně důležité, napojili jsme se na sebe a vlastně se z nás stali kamarádi. To vnímám jako vzácný jev, že mají ještě potenciál přijmout i nás rodiče, nejen děti. Zkrátka třetí rodič a naprosto rovnocenný partner v naší výchově,“ říká **Vladimír Sosna**.

Začít spolu z pohledu asistentek

Vendula Balušková, asistentka paní učitelky Adély Tupé ze **ZŠ Mníšek pod Brdy**, říká: „Paní učitelka se snaží **co nejvíce eliminovat frontální výuku**. Celkově asi z 20% probíhá frontální výuka (nová, důležitá látka), ale není to každý den. Běžně se snaží o **vtažení všech dětí a jejich zapojení do výuky**. Využívá hodně práci na koberci, skupinovou práci, práci ve dvojicích, práci v centrech aktivit. Děti pracují s cíli, spolupracují s paní učitelkou jako s partnerem. Postupují podle předem stanovených kritérií, to je hodně baví.

Každý den se cítím jako asistentka ve třídě užitečná.

Nejde jen o práci s dětmi s SPU, ale celkově je ve výuce čas a prostor dopomoci dětem, které zrovna nejsou v kondici, popřípadě naopak najít práci dětem, co jsou napřed. S paní učitelkou hodně plánujeme. Tvoříme spolu IVP, domlouváme se předem na tom, jak si rozdělíme práci v hodině, ale i intuitivně podle potřeb v momentální situaci. Nejdůležitější je stoprocentní vzájemná důvěra, schopnost komunikace, často i schopnost kompromisu, uznání a srovnání různých pohledů na věc.“

Dita Diene, asistentka Petry Šubrtové ze ZŠ Praha Petřiny, jedné z finalistek a finalistů soutěže Global Teacher Prize 2018, uvádí: „Cílem paní učitelky není frontální výuka, ale naučit děti samostatně uvažovat, případně propojovat si informace. **Podporuje párovou a týmovou spolupráci**, často pracuje v centrech. Paní učitelka mě ujišťuje v tom, že je pro ni můj pohled na děti důležitý, protože je jiný. Máme spolu dobrý vztah, dobře se doplňujeme. Ona je někdy jako neřízená střela a já jsem kotva. Její podpora je pro mě obrovsky důležitá.“

Slovo závěrem

Iveta Pasáková, ředitelka Step by Step Česká republika, o programu Začít spolu říká: „Vzdělávací program Začít spolu je cenný zejména z toho důvodu, že nabízí **ucelený didaktický systém**, nezabývá se jen atraktivními pedagogickými prvky, ale ukazuje učitelům způsob, jak mohou o své práci uvažovat jinak, například jakými principy se řídit, jak spolupracovat s kolegy, rodinami dětí, jak rovnocenně komunikovat s žáky, jak umožnit, aby se učilo a rozvíjelo skutečně každé dítě.

Jde o komplexní změnu přístupu k výchovně vzdělávací práci, která vyžaduje i změnu myšlení učitelů.

Program v ČR funguje více než 20 let, což dokazuje, že máme stále co nabízet. V současné době zažívá svou renesanci a domnívám se, že je to tím, že **pedagogové a pedagožky chtějí učit jinak a jsou schopni docenit inovativní, proinkluzivní a komunitní charakter programu.**

Kořeny našeho vzdělávacího programu mají živnou půdu mj. v zahraničních pedagogických systémech, kde inkluze byla a je přirozenou součástí na všech úrovních lidského společenství. Program Začít spolu z tohoto předpokladu vychází a inkluze je pro něj naprosto přirozená věc, proto **novela školského zákona o zavádění inkluze pro nás nepřinesla žádný zásadní zvrat v přístupu k dětem**, které se jakýmkoli způsobem vymykají průměru.

Další důležitou okolností také je, že **pracujeme podle mezinárodních pedagogických standardů**, které srozumitelně definují to, jak má učitel v programu působit. Jeden ze standardů se věnuje právě **respektující komunikaci, podpoře rozmanitosti a podnětnosti prostředí v demokratickém klimatu třídy.**

Výhodou rovněž je, že se naši učitelé trvale věnují svému profesnímu růstu a spolupráce s námi jim nabízí nejen možnost absolvování různých typů vzdělávacích aktivit, včetně letních škol či zahraničních stáží, ale také individuální mentorskou a metodickou podporu. V současné době například realizujeme rozsáhlý **projekt Učíme se spolu**, který nabádá ke skutečně kolegiální spolupráci a vzájemné pomoci – zjistili jsme, že jde o zásadní změnu v přístupu ke vzdělávání učitelů. Přestože největší bohatství leží právě mezi nimi, podělit se o ně není považováno za samozřejmost.“

Pokud se chcete o programu Začít spolu dozvědět víc, přijďte na **letní školu Začít spolu**, která se letos koná v Brně od 20. do 24. 8. Jste srdečně zváni! Více informací na www.zacitspolu.eu.

Autorky jsou metodičky programu Začít spolu